

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A Magyarországon évről-évre:
 Egy évre — 10 kor.
 Hármas évre — 4 „
 Kétféle módon kifizethető:
 Egy évre — 20 kor.
 Hármas évre — 5 „
 Vidékre postán küldve:
 Egy évre — 24 kor.
 Hármas évre — 6 „

TISZÁNTUL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnepnapok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kérésére visszaváltás
 vagy megvásárlás nem vállalkozik.

Hirdetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Egy sorban 3 szor.

NAGYVÁRAD, június 20.

Hiányzó tények.

Amint a politikai szemétdomb a be-
 végzett tények elméletén gyűlt fel, épp-
 úgy a társadalmi korrupció a tettektől
 való irtózás miatt hatalmasodik el min-
 den téren.

Igazán el lehet mondani, hogy min-
 den csoda három napig tart és minden
 szenzáció egy napig, azután már senki
 sem beszél róla. Kivétel, ha valami zsidó
 érdek lett megsértve, mert akkor az un-
 dorodásig kiabál az egész világ sajtója
 éveken keresztül s a tiszta-eszlári bünpör
 még ma is rebachot hajt, ha ir valaki róla.

Egyebet azonban, csapot-papot Chlopyt
 Bánffy dolgokat hamar elfelejtünk.

Kiált társadalmak végelgyengülése a
 tettektől való irtózás és mi ebben az ál-
 lapotban vagyunk.

Meg kell nézni politikai pártjainkat.

Négy-öt párt szed be annyit a pro-
 grammjába, amennyivel több van más
 helyen egy pártnak és még ezek is felét
 legalább, nem veszik komolyan.

Fiskális programokat adnak. Nagy
 általánosságról van szó bennük, amik
 csak akadémikus vitákra jók, a részletek,
 melyek a legéletbevágóbbak volnának a
 taktikázásnak vannak kiszolgálva.

Ugy látszik, hogy egyedül a magyar

szellem tud még valami mozgást csinálni
 társadalmunkban. De ez is csak valami
 általános érzés. A torokból ered s a fü-
 lekig hat. Beljebb nincs gyökeres az ész
 számítása szerint hallgat vagy bömböl,
 önfeláldozó lelkesedés nélkül. Nyerni aka-
 runk a magyaroskodás által nem áldozat-
 tot hozni érte.

Törvénykezésünkben nincs mély gyö-
 kere a magyarságnak. Egy galicziai konzul
 németül firkál Debreczenbe és hiva-
 talosan el kell intézni az irka-firkáját,
 míg Horvátországból is durván utasítják
 vissza a magyar hivatalos, vagy kereske-
 delmi leveleket is.

Kereskedelmünket nem bírjuk meg-
 magyarosítani s az idegen feliratu cég-
 táblák és üzleti hirdetések vigan burjá-
 noznak. Német vigécz nem érzi, hogy
 mikor lépi át a határt Ausztria felől.
 Beszél és csinál gseftet német szóval
 ahogyan akar. Még a legkisebb vad ma-
 gyar faluban is, mert a zsidó grájsler
 anyanyelve a német s ezekből állván,
 egész kereskedelmünké is.

Postánk vasutunk hiába erős magyar.
 Vinni kell a német helységnévvvel ellá-
 tott leveleket és csak esperanto nyelven
 nincs felirat, hivatalos rendelet a vasuti
 kocsikban.

Iskola ügyünk is ilyen langyos ma-
 gyar. Perczentelektől függ, hogy magyar
 legyen-e a tannyelv vagy más! Talán

hatalmasabbak vagyunk a német vagy
 orosznál, hogy mi ezt olyan könnyen
 vesszük, míg ők csekély számú lengyel-
 jeikkel szemben sem engedik meg? Vagy
 gyöngébbek vagyunk Romániánál, mely
 kiirtotta Dobrudzsából a nemzetiségi nyel-
 veket?

És belpolitikánk is langyos magyar.
 Szerencsének tartjuk azt is, ha csak a
 zászlóinkat tépik széjjel, mert sokszor a
 fejünket is beverik, de megtorlásról még
 nem igen hallottunk soha.

Mindenütt csak nagy mondások, jel-
 szavak és sehol tettek.

A statisztika szerint pedig sok férfi
 volna a magyarok között. Bár csak egy
 volna. És adna végre igazi, megalkuvást
 nem ismerő magyar lelkű programot,
 mely éppen mivel őszinte, igaz alapon
 állana, nem sérthetné senki jogát. Annak
 az egy erős férfinak az átlátszó tiszta
 programján keresztül meglátnák ve-
 szendő nagy érdekeinket s ha az tenne,
 akadna mellé munkás több is.

Mint a szomjas föld esőért, úgy só-
 hajtunk egy férfiert, egy férfias tettért,
 mely megint erős férfilelket öntene elasz-
 szonyosodott, csak deklamálni vagy obé-
 gatni tudó magyar társadalmunkba.

P—y.

„TISZÁNTUL“ TÁRCZÁJA.

A minden oroszok ura.

— A császár életéből. —

Egyetlen fejedelmi udvar belső életét sem
 fedi annyi titok, mint a császárt; talán éppen
 ezért érdekli az egész világot a szentpétervári
 udvar köréből kiszivárgó minden legcseké-
 lyebb hír.

Nemrég megjelent Németországban egy
 könyv, mely a császárral foglalkozik; a könyv
 szerzője dr. Wolf v. Schierbrand. Ebben a
 könyvben sok érdekes adat került napvilágra a
 császár életéből, de különösen egy dolgot ismer-
 tet meg velünk a császár spiritusztá hajlamait.
 A német könyv adatait most a World szent-
 pétervári levelezője megerősíti és pótolja né-
 hány fontos részlettel.

Beteg ember a császár, — írja a World
 levelezője egy Berlinben postára adott levelé-
 ben — beteg a teste, de a lelke is. Merő
 ellentét atyjának, a ki valóságos óriás volt
 s mint a histeria is följegyezte, egy alkalom-
 mal erős testalkatu szolgáját egyetlen ököl-
 csapásra agyonvágta. Dagma orosz császárné

szintén igen természetes hölgy volt, annál külö-
 nösebb tehát, hogy II. Miklós igen csenevész.
 A legutóbbi idők eseményei pedig még inkább
 összeroskaszották ezt a hatalmas embert, a
 kit mindenható hatalma és rengeteg vagyona
 sem képes boldoggá tenni s a ki maga vallja
 sóhajtna:

— Szeretnék olyan boldog lenni, mint
 legutolsó parasztom, a ki csak egyszer lakik
 jól napjában.

A császár életén átvonul valami bubánat.
 Azok, a kik kihallgatások alkalmával szemben
 állottak vele, megfigyelhették a tekintetnek
 bátortalanságát, mozdulatainak sajátságos fél-
 szegségét s egész föllépésében olyanféle félénk-
 séget, mint valami szegény hivatalnokét, a ki
 egyszer nagyuri társaságban kénytelen meg-
 jelenni.

A császár napi programja a következő:
 Reggel már hét óra előtt ébren van s mintán
 Iván, a gyermekkorától őt szolgáló hű inasa
 felöltöztette, a császár dolgozó szobájába megy.
 Ott reggelizik az íróasztalánál s ilyenkor egész
 eledele egy csésze tea és egy szeletke pirított
 kenyér.

Mialatt a theáját issza, sajátkezűleg fel-

bontja azokat a leveleket, a melyek a titkos
 postával egyenesen hozzá érkeznek. Ez a név-
 telen levelezés, a mely régi tradíció már a
 csároknál, szolgáltatja az uralkodó kezébe a
 legtöbb őszinteséget s ilyen leveleknek köszön-
 heti a bukását Apraxin herceg, a császár egy-
 kori főkamarása, a ki jelenleg a persai kerület-
 ben számkivetve él.

Hosszu sora van azonban még azoknak a
 császári kegyenczeknek, a kik hatalmi polczukról
 e titkos levelek révén jutottak részint Szi-
 bériába, részint más kedvezőtlenebb éghaj-
 lat alá.

Körülbelül tizenegy óráig délelőtt foglal-
 kozik ezeknek a leveleknek elolvasásával és
 egyéb kérvények elintézésével a császár; akkor az-
 tán minisztereit fogadja, a kikkel délután há-
 rom óráig dolgozik. Ezek a miniszteri tanács-
 kozások azonban nem nagyon érdeklik s gyak-
 ran megesik, hogy a császár elmerengve ül, sőt
 nem is hallja, mit adnak neki elő a minisz-
 terei.

Mostanában nem távozik a császár a palotájából
 sohasem s a népe nem látja őt, csak
 olykor, ritkán, ha az ablakban megjelenik ha-
 lovány arca — egy-két pillanatra.

A legjobban ajánlható az úri
MITTEILER EDE

angol divat férfiszabó-czég

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

Közönségnek ruha-beszerzésre

Nagyvárad,
 Fő-utca.
 (Uri Casino-épület).
 TELEFON 520.

mely angol szövetekből a legújabb sza-
 bász szerint a legszebb kivitelben készít
férfi-öltönyöket, s minden e szakba
 vágó ruhaneműeket. — Női costumok és
 valódi angol SZÜVETEK nagy választékban.

Tíz millió korona törlesztése.

Lukács pénzügyminiszter a képviselőház mai ülésén a következő törvényjavaslatot nyújtotta be: A pénzügyminiszter utasítja, hogy a szab. osztrák-magyar államvasut társaságtól, az 1891. évi XXXVIII. törvénnyel becsikelyezett szerződés 4. cikkje alapján felvett eredetileg öt millió forintot tevő előlegre nézve az állam javára fentartott felmondási jogot kellő időben gyakorolván, 1905. évi január hó 1-én az előlegnek akkor még törlesztetlen tőkemaradványát a szab. osztrák-magyar államvasut társaságnak egyszerre fizesse ki. Fölhatalmaztatik a pénzügyminiszter, hogy az előleg visszafizetésére szükséges összeget átmenetileg a pénztári készletekből, végül pedig hitelművel utján, esetleg más állami hitelművellet kapcsolatban fedezhesse. Ez a törvény kihirdetése után azonnal életbe lép és végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 20.

Elnök: Jakabffy Imre alelnök megnyitja az ülést.

Lukács László m. kir. pénzügyminiszter bemutatja a szabad. osztrák-magyar államvasut társaságtól felvett 10.000.000 korona előleg törlesztetlen részének visszafizetéséről szóló törvényjavaslatot.

A debreczeni német átírat.

Olay Lajos felszólalásának tárgyát a miniszterelnöknek azon rendelete képezi, melylyel utasította Debreczen város polgármesterét, hogy intézze el az osztrák-magyar konzulátus német szövegű átíratát. Ilyen dolgot nem gondolt a magyar kormánytól, nem hitte volna, hogy törvénytelenségre utasítsa egy magyar város polgármesterét. Ennek a rendeletnek nincs semmi törvényes alapja. A miniszter csak azért adta ki a rendeletet, hogy Bécsnek kedvezzen. Botrány, hogy Romániában, ahol annyi magyar lakik, nem magyar konzulokat alkalmaznak. Reméli, a polgármester ezt nem is intézi el.

Tisza István gróf miniszterelnök bejelenti, hogy ő nem utasította törvénytelenségre Debreczen város polgármesterét. A hatvanhetes

Bonaparte Matild hercegnő, a ki nemrég Párisban meghalt, különös idegent küldött a csárhoz egy napon. Simára beretvált arcú, erős sasorru, rendkívül erős tekintetű ez a küldött. A neve: Philippe s belga eredetű. Ennek az embernek nagy szerepe van a csár környezetében; ő bírja az orosz oralkodó legnagyobb bizalmát s vele beszél meg a csár a legfontosabb kérdéseket. Hogy ki ez az ember voltaképpen s mit keres a csár házában, azt nagyon kevesen tudják.

Ez a Philippe — meséli a World levelezője — híres spiritusista. A néhai Bonaparte hercegnő esténként órák hosszat rendezte vele szeanszeit s elküldte a csárhoz a jeles férfit, minthogy a csár is nagy híve a babona e tudományának.

Este 9 óra után, a mikor a csár befejezi estebédjét, visszavonul a hálószobájába, a hol már várja őt Philippe. Senki másnak nincs helye olyankor ott. És a csár, karosszékében ülve hallgatja, mit mond őseinek szelleme, a melyet Philippe ar idéz fel a háromlábú asztalka segítségével. A csár pedig feltétlenül hisz ezekben a szellemidézősekben s nagy ügyek elintézése előtt mindig tanácsot kér az ősei szellemétől. A jelenlegi háboruban is nagy szerepük van ezeknek a szellemeknek.

Ime, ezeket írja a World levelezője s ha túlságosan amerikaias is a híre, mégis mindenestre érdekes.

törvények nem korlátozták a konzulátusok hivatalos nyelvét. Az általános gyakorlat az, hogy a konzulátusok német nyelven leveleznek. Akár tetszik, akár nem, a közös diplomácia hivatalos nyelve a német. (Zaj balról.)

Kubik Béla: Milyen törvény mondja ezt? **Tisza** István gróf miniszterelnök: Nálunk nemcsak az a jog, ami törvénybe van iktatva. A konzulnak joga volt, van és lesz ahhoz, hogy a magyar hatósággal németül levelezzen.

Kubik Béla: No, most tapsoljanak!

Lovász Márton: Lehet ezt helyeselni?

Hódossy Imre: Igen!

Gáll Sándor: Az aspirációk!

Kubik Béla: Gyalázat, nem ég le a padjukról a bőr?

Elnök rendrentasítja Kubikot e kifejezésért.

Kubik: Gyalázat! Gyalázat.

Elnök ismét rendrentasítja.

Kubik Béla: Gyalázat, ezerszer gyalázat!

Elnök indítványára a Ház a mentelmi bizottság elé utasítja Kubik Béla házszabálysértését.

Lengyel Zoltán: Láttunk mi már ennél nagyobb komisszát is. (Zaj).

Tisza István gróf miniszterelnök: Rossz teszi Olay, hogy innen, biztos helyről, ahol semmiért sem lehet felelőségre vonni, arra biztatja Debreczen város első tisztviselőjét, hogy a kormány rendeletét ne hajtsa végre. Micsoda anarchia lenne abból, ha valaki megfogadná Olay tanácsát.

Olay Lajos fenntartja azt az állítását, hogy ha a törvényhatósági tisztviselő törvénytelen rendeletet kap, azt az ne hajtsa végre.

Lengyel Zoltán a házszabályokról szól, az elnök és a többség nagyon szigorúan alkalmazza a statáriális intézkedéseket az ellenzéki képviselőkkel szemben, de más mentelmi ügyeket hónapokig is halogatnak anélkül, hogy hozzáfognának a tárgyalásokhoz. Az elnökség ily körülmények között nem pártatlan vezetője a tárgyalásnak, hanem egyszerűen a kormánynak a végrehajtó közege.

Elnök rendrentasítja Lengyelt. O nem tehet arról, hogy a mentelmi bizottság nem teljesíti kötelességét.

Horváth Gyula: No ez kivágta a rezet. (Derűtlenség.)

Rátkay László felhívja az elnök figyelmét a miniszterelnöknek arra a nyilatkozatára, a mely szerint a konzulok joggal levelezhetnek németül a magyar hatóságokkal. Ez világosan ellenkezik a magyar törvényekkel s ezért a miniszterelnököt rendre kellett volna utasítani, mert hogy a miniszterelnök törvénytelenséget mondott-e vagy sem, azt nem az elnök, hanem a Ház bölcsessége dönti el. (Helyeslés a jobbon.)

A vasutasok fizetése.

Ezután folytatta a Ház a vasuti alkalmazottak fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Csernoch János szerint nem a polgári osztályokat kellene arra figyelmeztetni, hogy kívánságaikat mérsékeljék, amint a kormány figyelmeztette is őket, hanem a katonaságot. (Helyeslés.)

A vasuti sztrájkot feltétlenül elítéli, mert kimondhatatlan károkat okoztak ezzel az államnak és egyeseknek. Különösen hiba volt, hogy a vasutakat a nyílt pályán megállították és nem vitték be a végállomásokra. De viszont hiba volt a gyűlésnek megtiltása és a vasutasokkal szemben elkövetett erőszakoskodás. Kéri a minisztert, hogy borítsa a feledés fátyolát az egész dologra s fontolja meg a római bölcs szavát:

Ahol sokan vétkeznek, senkit sem szabad büntetni.

A nagylelkűség lefegyverzi még az ellenséget is, hát még a barátainkat? A vasutasoknak a lapok adományokat gyűjtenek. Ha általános amnesztiát adnak, főleg a kö-

nyöradományok gyűjtése. Nem méltó egy jogállamhoz az sem, hogy senki sem tud eligazodni a kérdésben, közhivatalnok-e a vasutas, vagy nem? Miért nem rendezik ezt a kérdést? Talán a miatt, hogy ha kimondják, hogy a vasutas köztisztviselő, akkor a horvátok követelik, hogy horvát legyen a vasutak kezelési nyelve?

Ha ettől félnek, akkor mondják ki azt, hogy a vasutas nem közhivatalnok. Megszavazza a törvényjavaslatot.

Egy szűzbeszéd.

Fülöp Béla hosszasan foglalkozott a vasutasok fizetésrendezésének kérdésével, elégtelennek tartja szomorú helyzetük javítására az előtte fekvő törvényjavaslatot. A javaslat több oly pontozatot tartalmaz, mely hátrányára van még a régi rendszernek is. Statisztikára hivatkozik, melyek igazolják, hogy az egész világon sehol nincs olyan kevés vasuti szerencsétlenség, mint minálunk.

Ez a körülmény is igazolja, hogy az államvasutak alkalmazottai, mennyire lelkiismeretesen teljesítették kötelességüket. Ilyen tisztviselői karral szemben méltányosnak kell lennünk, biztosítanunk kell tisztességes megélhetésüket.

Fejtegeti, hogy az állami tisztviselők aránylag nagyobb fizetés emelésben részesülnek, mint a vasutasok; szerinte minden vasutasnak 20—25 százalékos fizetésjavítást kellett volna adni. Statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a lakbérrendezésében sok vasutasnak a jövedelme csökkenni fog.

Nem hiszi, hogy pénzügyi akadály voltna a rendes fizetésjavításnak, ha a vasut helyes pénzügyi politikát követne.

Ot percz szünet.

Szünet után.

Lengyel Zoltán szemére veti Hieronyminak, hogy egy osztrák vasutigazgatót hozott a nemzet nyakára és azzal készítette el a vasutasok fizetésrendezésének javaslatát.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter: Nyugdíjazott volt.

Lengyel: Az mindegy.

Holnap valószínűleg a költségvetések tárgyalására kerül a sor.

Az Echerolles-család gyásza.

Mélységes gyászba borult Nagyvárad és Biharmegye egyik köztisztviselőben álló, nagy tekintélyű családja. **Des Echerolles-Kruspér** Károly, az Echerolles-család nestora, vasárnap, június 19-én délután fél 3 órakor meghalt.

A halálhíre városszerte nagy részvétet keltett s a vármegyeházán, a kath. kör és a Biharmegyei Casino épületén kifizették a gyászlobogót.

Az elhunyt kiváló férfiú egyik híres francia főnemes család sarja; Franciaországban született, azonban a forradalomkor menekültek el hazájukból. **Des Echerolles** Károly előbb Grácban, majd Nagyváradon a közös hadsereg tisztikarában szolgált s annyira megszerette ezt a magyar földet, hogy valósággal második hazája lett. Nyelvben és szívben teljesen magyarosodott az egész család. A férfiutód nélküli **Kruspér**-család egyik kedves nőtagját vette nőül az itt letelepült férfiú s egyben királyi engedéllyel felvette a neve mellé a kihalt **Kruspér**-család nevét.

Fiatalabb korában részt vett a közügyekben s mint Biharvármegye táblabírája működött, később pedig a megyei bizottságokban és a törvényhatóságban vette ki részét a közügyek intézésében.

Városszerte ismerték és tisztelték a szelid lelkű, galambosz aggastyánt.

Már régebbi idő óta súlyos betegség támadta meg a 85 éves agastyánt s dacára azodaadó gondos ápolásnak, nem tudták megmenteni.

Tegnap helyezték az elhunytat ravatalra a Kapuczinus-utcai gyászházban levő lakosztályában.

A Weiszlovits Adolf és fia temetkezési intézete gondoskodik az impozáns temetésről. A kapualját, az előszobát és a teraset teljesen bevonták fekete posztóval s hatalmas, diszes mennyezetet állítottak fel, a mely alatt nehéz antik fekete légmentes ércsarkofágban nyugszik az elhunyt, nehéz selyem szenfédővel borítva. A terem lobogó gyertyák özönének fénye világítja meg.

Utolsó akaratának megfelelően tegnap késő délután az elhunytat felboncolták s újra ravatalra helyezték.

A ravatalt már tegnap elborították a szebbnél-szebb koszorúk, ezek között az Echerolles-Kruspér és a báró Gerliczy-család, Nagy-Rábé községe és Biharvármegye hatalmas koszorúja. A kertészek kirakatai is telve voltak a remek koszoru szallagokkal, a miket a tisztelők és ismerősök rendeltek az elhunyt derék férfinak koporsójára, utolsó üdvözléssel.

A temetés ma, kedden, június 21-én délután 4 órakor lesz. A kihűlt tetemet a váradoszói temetőben levő családi kápolna sírholtjában helyezik örök nyugalomra, korábban elhunyt hitvese porló hűveljei mellé.

A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Néhai Des Echerolles-Kruspér Sándor özvegye szül. Gerliczy Stephanie bárónő, Des Echerolles-Kruspér István cs. és kir. hadnagy, Des Echerolles-Kruspér Laura, férje limonetti Benoist Károly és fiuk Gaston, Des Echerolles-Kruspér Sándor, Des Echerolles-Kruspér Gilbert és neje Podmaniczky Emmy bárónő szomorodott szívvel tudatják, hogy forrón szeretett apósa, illetve édes atyja, nagy- és dédatyjuk rétszentmiklósi Des Echerolles-Kruspér Károly Biharvármegye törvényhatósági bizottságának tagja folyó hó 19-én délután 2 és fél órakor, rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos fölvétele után életének 85-ik évében elhunyt. A megboldogult földi maradványai folyó hó 21-én, délután 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartásai szerint Nagyváradon a Kapuczinus-utcai gyászházban beszéltetni és a nagyváradoszói sírkertben levő családi sírholtban örök nyugalomra helyezni. Az engesztelő szent mise-áldozat folyó hó 23-án, délután 10 órakor lesz a nagyváradoszói Szt. László-templomban az Egek Urának bemutatva. Nagyvárad, 1904. június 19. Legyen emléke áldott!

Lelkes támogatója volt az elhunyt a polgári Lövészegyletnek, amelynek sok ideig főlovászmestere, majd örökös főlovászmestere lett. A lövész-egylet testületileg vesz részt a temetésen s erre nézve a következő felhívást bocsátotta ki:

Felhívás a polgári Lövész-egylet tisztelt tagjaihoz.

A legmélyebb részvétellel és fájdalommal értesítjük, a Lövész-egylet legbuzgóbb pártolója anyagi támogatója, szeretve tisztelt főlovászmesterének rétszentmiklósi Des Echerolles-Kruspér Károly urnak elhunytát.

Felkérjük az egylet összes tagjait, hogy a megboldogult kedves halott f. hó 21-én, kedden délután 4 órakor a Kapuczinus-utcai lakásán tartandó temetési végtisztesség megtételére, megjelenni sziveskedjenek.

Nagyváradon, 1904. június 21.

A polgári Lövész-egylet választmánya.

Tegnap bontották fel az elhunyt végrendeletét, melyvel összes vagyonát családjának hagyta. Nehogy tetszhalottként temessék el, elrendelte, hogy holttestét boncolják fel. Elrendelte, hogy sirjára szülővárosából francia földet hozassanak, — a koporsóját pedig diszmagyar ruhájával ékesítsék fel. A végrendeletben megemlékezik család tagjáról és környezetéről s mindenkinek hagyott egy-egy becses emléktárgyat. A végrendelet jótékony célú hagyományokat is tartalmaz: A Lövész-egylet céljaira, mely a férfias sportot tűzte zászlájára 2000 koronát, a tűzoltó egyletnek szerencsétlenül járt vagy elszegényedett tűzoltók segélyezésére 2000 koronát, a nagyváradi szegényeknek 1000 koronát és még 4000 koronát egyéb jótékony célokra. Az elhunyt tisztességes, de minden felesleges pompától ment temetést óhajtott. A végrendelet többi részei, a vagyona feletti egyéb rendelkezéseket tartalmazzák.

A bérmaut vége.

Szmrecsányi Pál püspök urunk 6 Excellentiája befejezte fáradságos bérmautját, melyet Biharvármegye déli részében tett. Folyó hó 11-én indult el székhelyéről s tegnap, június 20-án érkezett vissza Nagyváradra.

Bérmautjának két utolsó napjáról a *rézbányai* és *vaskóhi* bérmautásról következő referádánk számol be:

Elindulás Belényesről.

A Belényesből érkező főpásztort pénteken délután a vaskóhi járás határára Rieni ségnél felállított diszes diadalkapunál, — hol a járásbeli községek intelligens közönsége és gör. keleti lelkészei s nagyjából román ifjakkal álló bandérium várakozott rá, — Rednik Gábor vaskóhi főszolgabíró lelkes szavakkal üdvözölve fogadta, mire 6 Excellentiája felelően, 55 kocsiából álló kíséretével tovább folytatta útját Barestre. Itt a felállított két diadalkapunál előbb Non Maxim iparos fogadta román nyelvű üdvözlő beszéddel, mit a főszolgabíró magyarul tolmácsol; Vaskóhn a lámpionokkal kivilágított diadalkapunál pedig Drágán Sándor körjegyző üdvözölte. A főpásztor mindkét beszédre válaszolva, szállására, a plebániára vonult s még ekkor este fogadott egy küldöttséget: a vaskóhi járás összes gör. keleti lelkészeinek Papp Vazul esperes vezetésével megjelent küldöttséget.

Szombaton reggel Rednik Gábor főszolgabíró vezetésével, mintegy tíz kocsi kísérettel bandériummal indult Rézbányára.

Bérmálás Rézbányán.

Igazi ünnepe volt a főpásztornak oda érkezése. Riadó éljenektől viszhangzottak a Rézbányát körülvevő hegyek. A város lobogódiszbe volt öltözve. Agh János bányahivatali főnökkel együtt a legnagyobb lelkesedéssel készült a kis bányaváros a főpásztor fogadtatására, hogy körükben kellemesen érezze magát a várva-várt egyházfejedelem. Midőn Vaskóhn felől szombaton reggel Alsó-Kimpányánál a Körözshöz érkezett, az ott felállított diadalkapunál Pelle Nikita, a teljesen román község főbírája kifogástalan magyarsággal üdvözölte. Innen a rézbányaiaknak 21 tagból álló bandériuma előtte haladván, folytatta útját Rézbányára, hol két diadal kapu várta, egyik a község házában, másik a régi vendéglő épületnél. Délután fél 9 órakor ágyulodások, a rk. kath. és gör. keleti templomok harangjainak zúgása jelezte a főpásztor megérkezését. Ekkor már egybegyűlt ünnepi ruhában a vegyes ajkú és vallású bányaváros lakosságának apraja nagyja a fenyőágakból készült nemzeti és pápai zászlókkal, cizmekkel és bányászjelvényekkel felékesített háromcsarnokos impozáns diadalkapunál. A bányászok kettős sorban égő mécsekkel voltak felállítva a templomig. A megérkező egyházfejedelem először Görgényi Jenő plebános fogadta a hitközség nevében magyar lelkesedéssel, mire

6 Excellentiája magas röptű beszédben válaszolt. Majd Schuch János főbíró a város nevében s a főbíró neje a rézbányai hölgyek nevében üdvözölte diszes virágcsokrot nyújtva át, mint 6 Excellentiája kegyesen fogadott. A diadalkapunál a bányászok sorfalai között, elől fehérruhás leányok, kik virággal hintették be útját, a csinosan felékesített templomba vonult, hol szent misét mondott. Ennek végeztével az egész közönség kivonult a templom előtti térre s a főpásztor a templom ajtajában állva gyönyörű beszédet intézett az egybegyűltekhöz s 80-at megbérmált. A templomból ünnepélyes körmenettel a plebánia-lakba vonult.

Rövid pihenés után meglátogatta a róm. kath. iskolát, kérdéseket intézett a gyermekekhez s a tapasztalt eredmény felett elismerését nyilvánította Tolnai Adám tanítónak. Jordán Sándor tanulóknak üdvözlő beszéde után, buzditó intelmet adott az ifjúságnak s a plebánialakba visszatérve fogadta a küldöttségeket. Tisztelegtek a társaspatronus m. kir. kincstár képviselőjében Agh János bányafőnök vezetésével a bányahivatal, utána Péter Ferencz g. kath. plebános vezetésével a g. kath. hitközség, Baicu B. Péter g. keleti lelkészével élőkön a g. keleti hívek, utánuk Kertész István jegyzővel a körhöz tartozó községek küldöttségei. Délben 1 órakor a plebánián 20 terített ebéd volt, mely alatt Görgényi Jenő plebános üdvözölte a magas vendéget, mire 6 Excellentiája kirándult kíséretével a Fekete-Körös eredetéhez és Portáléhoz, megtekintendő e vidék ritka természeti szépségeit.

Onnan visszatérve, este fél 8 óra tájban Vaskóhra távozott, egy feledhetlen nap emléket hagyva hátra szerető híveinek.

Bérmálás Vaskóhn.

Vasárnap 9 órakor ünnepélyes körmenet, tel, melynél fehérruhás leányok haladtak előtte virágot szórva útjára, a vaskóhi rk. templomba vonult. Itt a szent misét elolvastva az egybegyűlt nagyszámú közönség kivonult a templom körüli térre, hol a főpásztor a hitnek, a reménynek és szeretetnek békéjéről gyönyörű beszédet intézett a diszes közönséghez és 49-et megbérmált. Bérmálás után visszatért a plebánia lakba. Majd meglátogatta a rk. iskolát, hol a növendékek szépen sikerült előadásáról szerzett meggyőződés. Következett a tisztelgő küldöttségek fogadtatása. Tisztelegtek hivatali főnökeikkel a főszolgabírói hivatal, járásbíró, Vaskóhn községe, a róm. kath. hitközség, az irzaelita hitközség, uradalmi erdészi hivatal, tűzoltó egylet és a vaskóhi hölgyek küldöttsége. 6 Excellentiája az összes küldöttségek üdvözlő beszédeire szívélyes és szeretetteljes szavakkal válaszolt. Délben a Somossy Viktor plebános által tiszteletére adott diszebéd, melyen 18-an vettek részt, maga és hívei nevében Somossy Viktor plebános üdvözölte szép szavakkal a szeretett egyházfejedelemet, mire 6 Excellentiája viszont a vaskóhi buzgó plebánost elvette. Majd Fetsér Anlál apát-, odakanonok lelkesült szép beszédben köszöntötte fel a főpásztort, mosani első bérmakörutjának befejezése alkalmából. Ezután Görgényi Jenő rézbányai plebános tolmácsolta még egyszer a rézbányai hívek búcsú üdvözlését, mire 6 Excellentiája főpásztori áldását küldte a rézbányaiaknak.

A vidám hangulatban elköltött ebéd után 6 Excellentiája látogatásokat tett Rednik Gábor főszolgabírónál, Aszalay Sándor járásbírónál és Györy Géza főerdésznél.

Hétfőn a reggeli vonattal visszatért Nagyváradra, utjában a vidék összes lakóinak szeretettel kísérvé, kiket nem fegyverrel, de saját szeretetreméltó egyéniségével valószággal megbódított magának.

A keletázsiai háború.

Skridlov kalandja.

Pétevár, június 20. Skridlov altengernagynak mai keletű Miklós ezrchoz intézett távirata a következőket tartalmazza: E hó 15 én

czirkálójahajóhadunk a koreai szorosban az Iczumimaru japán szállítóhajóval találkozott, mely csapatokat szállított és dél felől a már látható japán part felé törekedett. Ama határidő lejártával melyet a csónakok leeresztésére és a hajó elhagyására tűztünk ki és amit a hajó legénységének egy része fel is használt, a szállítóhajót ágyunk tüzelése elsüllyesztette. Rövid idővel ezután két más japán szállítóhajót a Ritaczhimarut és a Szadomarut láttuk meg amelyeken csapatokat, lovakat és vasutépítési anyagot szállítottak. Mivelhogy mind a két gőzös vonakodott magát megadni, az adott határidő eredménytelenül való eltelté után torpedókkal elsüllyesztettük. A japánok három szállítóhajót veszítettek 15000 tonna tartalommal a rajtuk lévő katonaság és legénység egy részével, valamint jelentékeny hadi és vasutépítési anyaggal. E hó 16-án czirkálójahajóhadunk az Allantan nevű angol gőzessel találkozott, mely a Mororan-kikötőből jött és a melyen a több mint 6000 tonna súlyú Okihano-szigetről eredő szénrakomány volt. A hajó délfelé igyekezett. Tekintettel a hajó iratainak homályosságára és a hajó napló rendetlen vezetésére kétség forogott fenn a hajókormány semlegességét illetőleg. Ezért a gőzöst Petrov hadnagy vezetésével alatt álló kísérettel Vladivosztokba vezették a hol iratait a kőbzmányi bíróság fogja megvizsgálni.

A vafankui ütközet.

London, jun. 20. A Reutner-ügynökségnek jelentik Tokióból a vafankui ütközethez: Az oroszoknak az ütközetben jobb állásuk volt, a mit a japánok számbeli előnye kiegyenlített. Az oroszok állása keletről nyugat felé vonult végig a szűk völgyön át, melyen a vasut vezet keresztül és a Fucus folyó folyik. Oku japán tábornok az oroszokat a magas dombról, melyek a völgyet balról és jobbról veszik körül a völgybe szorította. Először a jobb, majd pedig a bal szárnyat kényszerítette a visszavonulásra. Az oroszok nagy eréllyel tartották magukat és csak akkor vonultak vissza, mikor egészen körül voltak véve. Hatszáz halottat hagytak a csataterén.

Csata Port-Arthur előtt.

London, jun. 20. Reuter-ügynökségnek a vafankui ütközetről még a következőket jelentik: Oku tábornok június 13-án kezdte előrenyomulását három osztályban, melyekhez lovaság is volt beosztva. Az ütközet június 14-én délután 3 órakor kezdődött tüzérségi ütközettel. Az oroszoknak 98 ágyújuk volt és estig élénken viszonozták a tüzelést. Az új folyamán a japánok hatalmukba kerítették a Vonsiatung mellett lévő dobnok egyikét és egy Tulikkántól nyugatra lévő magaslatot. A japánok középso csapatának egy része a Fucus mentén vonult előre és sokat veszített az oroszok tüzelése folytán. Egy gyalog és lovascsapatot gyorsan segítségül küldtek, mire egyesült had-erő az oroszokat Tafancsönnél elűzte. Dacára folyton tartó ágyútűznek, a japánok elfoglalták az ott lévő többi magaslatot is, a mivel az ütközet kimenetelét el is döntötték. Közben a japánok jobb szárnya nagy veszedelemben forgott. Pku tábornoknak kétszer kellett gyalog-sági segélycsapatokat előre vonni. Az oroszok ismételtén kétségbeesett ellentámadáshoz folyamodtak, de a kritikus pillanatok egyikében a japán lovasság megkerülte az orosz állást és azt bal felől is megtámadta. Az oroszok tartalékban lévő csapataikat is bevonták és kemény ellenállást fejtettek ki, míg mindkét részről körül nem vették. A mikor vissza akartak vonulni, a japán lovasság üldözni akarta őket, de az üldözést a terep nehézségei miatt abba kellett hagynia. A japán balszárnyának sikerült 900 orosz gyalogost menekülés közben elfogni. A japánok vesztesége 900 fő, köztük 8 tiszt elesett és 14 megsebesült.

UJDONSAGOK.

Előfizetési felhívás.

A július elsején következő évnegyed alkalmából bizalommal fordulunk a nagyközönséghez, mindazokhoz, akik elveinket és irányunkat ismerik s méltányolják. Nehéz időkben becsülettel álltuk meg helyünket, s hisszük, hogy a közönség bizalma nem fordul el tőlünk, hanem a legnagyobb mértékben mutatja irántunk ragaszkodását, minél nagyobb szükség van küzdeni a destructiv irány ellen.

Programmunkat ismeri a közönség. Czelünk egy minden politikai párttól független kath. irányu lapot adni, mely Nagyvárad és Bihar megye érdekeit védve, e mellett hű tükre legyen a főbb országos, kivált katolikus szempontból érdekes eseményeknek.

Budapesti tudósítónk azonnal és kimerítően értesít minden nagyobb jelentőségű eseményről, országgyűlési tudósításaink nemcsak bőveket és hűek, hanem egy fél nappal megelőzik a budapesti lapokat.

A vidéki és országos eseményekről jól szervezett levelezői karunk értesít a megye minden pontjáról s az ország nagyobb városaiból.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat pártolni, és ismerőseik körében terjeszteni sziveskedjenek, hogy a keresztény eszmék elterjedjenek a nép minden rétegében.

A »TISZANTUL« szerkesztősége és kiadóhivatala

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 »

Helyben házhöz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 »

A máv. nyugbérpénztára.

A magyar királyi államvasutak hivatalos lapjának vasárnapi száma egy igen érdekes miniszteri rendeletet közöl. Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter elrendelte egy magyar államvasuti nyugbérpénztár létesítését, melynek tagjai a máv. szolgálatában több mint három évet eltöltött munkások és az ideiglenes alkalmazottak lesznek. A miniszter rendletében úgy tünteti fel az egész intézményt, mintha az a munkaképtelen, nyugdíjnélküli alkalmazottak érdekében létesített volna, hogy azoknak öreg napjaikra biztosítsa a tisztességes megélhetést.

Pedig nem így áll a dolog. Ha az ember az alapszabályokat végigolvassa, meggyőződhet róla, hogy az egész intézmény csak arra jó, hogy a szegény vasutasnép csekély keresményét még jobban megrövidítsék. Egy új czim a mávnak, egy új jövedelmi forráshoz. Ennyi az egész. Ures, hangzatos czim és semmi más.

40 évig kell egy szegény munkásnak ve-rejtezve dolgoznia és csak azután kap évi 400 korona nyugbért. De ne gondoljuk, hogy elismerésként. Dehogy is! Havi 24 (vagy legjobb esetben 30) forintnyi fizetésből 5—8 koronát kell neki fizetni a nyugbérpénztára — 40 éven keresztül. Ha tíz év után lesz keresetképtelen, akkor csak 100 korona nyugbért kap — egy évre. És a kereskedelemügyi miniszter azt gondolja, hogy azzal a 100 koronával

gondoskodott a szerencsétlen munkásról és családjáról. Arra azonban bizonyosan nem gondol, hogy az a munkás mily keservesen vonja meg szájától azt a havi 8 koronát. Nem gondolja meg, hogy egy miniszteri titkár sem fizet havonta többet nyolcz koronánál a nyugdíjalapjára.

A szegény nép: a vasutas azért örül; örül annak, hogy a miniszter atyailag gondoskodott öreg napjairól. De az öröm bizonyosan csak addig fog tartani, míg itt nincs július 1-eje (ugyanis akkor fogja a nyugbérpénztár működését megkezdeni) s az első levonás meg nem történt. Ha a pénztár nem lenne kötelező, bizonyosan nem akadna egy tagja sem. De így »muszáj«. Jobb is lett volna, ha a miniszter ezt a ezimet adta volna az új intézménynek: »A máv. muszáj nyugbérpénztára.«

Ennyit már megtehetett volna az igazság kedvéért!

* A nagybányai muzeum megnyitása.

Nagybányán szép ünnepély keretében nyitották meg vasárnap a muzeumot, melyet a Muzeumok és Könyvtárak országos felügye-lőségének jóakaratu támogatása mellett létesítettek. Fraknói Vilmos cz. püspök, n.-várad kanonok, mint a Muzeumok és Könyvtárak országos bizottságának elnöke nyitotta meg nagy szabásu beszédben az új muzeumot. Vinkler József püspök, mint Nagybánya szülötte és diszpolgára meleg hangu üdvözlő táviratot intézett Fraknói püspökhöz.

* A szeplőtlen fogantatás dogmája.

Bécsből jelentik: A szeplőtlen fogantatás dogmája kihirdetésének ötven éves évfordulóját ma ünnepelték meg a király, az uralkodóház tagjainak jelenlétében az am Hof-on lévő Mária-szobor előtt tartott ünnepség keretében. Jelen volt a főpapság élén Grusha herceg érsek bi-borossal, Di Belmonte nunczius, a főudvarmesterek, több miniszter, számos főméltóság, valamint az összes bécsi katolikus egyesületek. O felsége délután három órakor jelent meg és a herceg-érsek, valamint a többiegyházfjedelem fogadta és kísért a loggiába, hol ő felsége a többi vendégekkel foglalt helyett. Az ima után a herceg-érsek áldást osztott. O felségét érkezésekor és távozásakor a közönség lelkes óvációban részesítette.

* Számomkérőszék a városnál. Beöthy László tegnap folytatta és befejezte Nagyvárad városnál a katonai és kórház-illetőségi ügyosztály vizsgálatát. A városi hivatalok új szervezése tárgyában összehívott értekezleten olyan hang is hallatszott, hogy erre az ügyosztályra nincs szükség s annak megszüntetésével az ügyeket a rendezőséghez lehetne átutalni. Erre való tekintettel a legaprólékosabb vizsgálatot tartotta a főispán, s meggyőződött, hogy mily sok feladata van az ügyosztálynak. Kijelentette, hogy a tapasztaltakat az újabb értekezleten előhozza. Teljes meglepődését és elismerését fejezte ki Darvassi Lajos tanácsnok és Pásztor Bertalan fogalmazó előtt.

* Férje után a halálba. A Telek-utca egyik házában régidőktől fogva folytatta Demetrovits András azt a mesterséget, hogy az embereket megfosztotta a nekik alkalmatlan szőrzettől. Azaz borbély volt. Mint ilyen általános meglepődésre ütötte az ő hivatását. Hatvannyolcz éves korában az elmúlt vasárnapon aztán elközelgett hozzá a halál és hosszabb betegeskedés után kiragadta az élők sorából. Holttetemét szépen ki is terítették a Hármast-utca 3. szám alatti lakáson. Özvegyét meg el-

fogta a vigasztalhatatlan bánat és könnyeivel borította el lérje kihűlt testét, mivel sok számos évet töltött jó és rossz napokat vegyesen. Fájdalma olyan mérvet öltött, hogy megzavarodott s kész volt inkább férjét követve meghalni, mint egyedül élni tovább. A tegnapi virradó reggelen Demetrovits Andrásné, ki hatvanöt éves volt, férje holtteste mellett föl akasztva találták. A hitvestársakat egymás mellé egy sirba temetik ma délelőtt 10 órakor.

*** Te Deum a papnővélében.** A helybeli papnővelő intézetben szombaton értek véget az évről vizsgálatok s vasárnap tartották meg a háladó istentiszteletet. Ma már elhagyták a kispapok az intézetet és hazasiettek a szülői házhoz élvezni a nagy vakáció örömeit.

*** Mesterházy Imre temetése.** Vasárnap délután nagy részvét mellett ment végbe **Mesterházy Imre** kapuczinus rendű tb. házfőnök temetése. A végtisztességtételen ott voltak: Laurán Agoston papai prelátus, gör. kath. püspöki helynök, Bundala Mihály kanonok, Nogely István tb. kanonok, Novotny Alfonz, Ponty Kelemen, Mayer Antal, dr. Wimmer Julián, Zsá-bik Privát, Hubach Dezső, Halász Gyula, dr. Lindenberger János, Peszeky Ferencz, Guta Márton, Brém Lőrincz, Kugler Albert, Kelemen Kálmán, Padola Pál, a rendtagok, rokonok, az irgalmas nővérek, papok stb. A gyászszertartást dr. **Vucskics Gyula** plebánus végezte segédlettel s a gyászmenet kivonult az úrvárosi központi temetőbe, ahol örök nyugalomra helyezték.

*** Ingyen telek a Gazdasági Egyesületnek.** A Bihar megyei Gazdasági Egyesület nagyobb szabású otthont akar létesíteni, s az építkezéshez Nagyvárad városától ingyen telket kért a Városliget délnyugati részén, Pál-utca folytatásában. A városi főmérnöktől kért városi tanács véleményét, a kérelem tárgyában. **Kőszeghy József** főmérnök a kért terület átengedélyezését véleményezi, mert nézete szerint helyesebb, ha egy impozánsabb középület kerül oda, mintha parcellázzák a területet s apró házacska-kertűnek a liget köré; továbbá a Gazdasági Egyesület építkezése folytán a városliget rendezése is hamarabb keresztülvihető lesz.

*** Fontos döntés a szövetkezetek dolgában.** **Hieronymi Károly** kereskedelmi miniszter a fogyasztási és kereskedelmi szövetkezet üzemeltetése dolgában igen fontos döntést hozott. A minisztérium elé került felebezési ügyben kimondta, hogy ama szövetkezetek, melyek nem tagoknak is árusítanak árukat és ez által hatáskörüket túllépik, nem az ipartörvény alapján ipari kihágás miatt pénzbírsággal sújtandók, hanem az 1875-iki kereskedelmi törvény kompetenciájába tartozván, annak 248. szakasza értelmében *feloszlatható*. E fontos miniszteri döntés hatása az lesz, hogy az összes szövetkezetek, melyek eddig nem-tagoknak is árusítottak, ezt a törvényellenes működést meg fogják szüntetni.

*** Öngyilkos kömüvessegéd.** **Lukács Béla** kömüvessegéd Rét-utca 33. számú lakásán ma délután 3 órakor részeg állapotban marólungot ivott. A furcsa passziót űző fiatal embert azonban, mi után a veszedelmes folyadék száját csunyan összeégette, megbánta tettét és segítségért kezdett kiabálni. Az öngyilkosjelölt nem nyelte le a mérget s így csak kisebb sérülést szenvedett. A rendőrség is megjelent a helyszínen s a sérültet a biharmegyei kórházba szállította.

*** A kereskedők kérelme.** A nagypiac-téri és a környéken levő kereskedők azt kérik Nagyvárad városától, hogy a villamos

vasut kiépítése után is hagyja meg a nagypiac-téri felvételi épületet, hogy a vasuti szállításra szánt árukat ne keljen messze vinni, mert akkor inkább egyenesen a rendes vasuti állomáshoz vitetik, a közuti vasut igénybe vétele nélkül. **Kőszeghy József** városi főmérnök teljesítendőnek tartja a kérelmet, mivel a kereskedők indokai tényleg léteznek s méltánylást érdemelnek.

*** Gazdászok tanulmányuton.** A kolozsmonostori gazdasági tanintézet tanárai és 60 növendéke tanulmányuton vannak. Vasárnap este Nagyváradra érkeztek az ifjú gazdászok s tegnap reggel az össi-i gazdaságot tekintették meg, ahol a káptalan pompás reggelivel vendégelte meg őket. — Délben pedig az iklódi pusztán pompás ebédet adott a vendégeknek. Estefelől pedig kivonultak vacsorára a Püspök-fürdőbe, ahol a váradi püspök vendégei voltak.

*** Ösztöndíjak adományozása.** A Brüll-féle alapítvány 344 kor. kamatait ez évben a kir. jogakadémia hallgatói közül kapják. Az egyik felét **Aliquander** Odón III. éves joghallgatónak, a másik felét pedig **Fenyő Sándor** végzett joghallgatónak adományozta a polgármester.

*** Új doktor.** **Voszka István** ügyvédjelölt, ki a nagyváradi jogászfizetségnek rokonszenves és kiváló tehetségű tagja, tegnap tette le az utolsó jogszigorlatot kitüntetéssel a kolozsvári tudományegyetemen, hol a napokban avatják fel az összes jogtudományok tudorává.

*** Jótékony adomány.** **Zeiterer József** úrnő a »Gyermekebarát-Egyesület« részére 10 koronát adományozott, mely adományért az egyesület ezúton mond köszönetet a jóságú adakozónak. **Mihelyi Emil** egyesületi pénztáros.

*** Öngyilkos munkás.** **Tóth József** 23 éves gyárimunkás ma reggel a Pankolits-féle telepen forgópisztolyal a szájába akart löni, az eltévedt golyó azonban álkapcsába furdott. A sebesültet a Fűzes-fatelepen levő lakására szállították, hol ápolás alá vették.

*** Lefülett tolvaj.** **Kiss József** borsi földmivestől ma délelőtt a Nagypiac-téren zsebőráját lánczostól ellopták. A károsult ember **Márton János** rendőr tanácsára a zsebárusokhoz ment és ott várta a tolvaj jelentkezését. A tolvaj csakhamar jelentkezett is, és előbb egy oláh embernek, később magának a károsultnak kínálta az óráát eladásra. Ekkor aztán lefűlették és a rendőrségre vitték a felstült óratolvajt. Itt kistült, hogy **Klein Emil**nek hívják a 17 éves ifjút, aki zsenge kora dacára már öt ízben volt lopásért büntetve. A jómadarat a rendőrség lezárta.

*** Mozgóságok.** Nagy lelki gyönyörűséggel szömlélte vasárnap este Hofman János asztalos segéd a mozgó fényképeket. S miatt szeme előtt a képek meg-meg csillanva ide-oda mozgottak, dem vette észre, hogy a mellényzsebében valami megmozdult és ezüstőrája lánczostul együtt elmozgott. Mikorra pedig észrevette, már késő volt. De mindamellett gyors mozgással ment a rendőrségre, hogy kárát bejelentse. A rendnek őrsége pedig összes szimatait mozgósította, hogy a tettest kinyomozza és ezzel a zsebbiztonsági viszonyokat előmozdítsa.

*** Megmarta a veszett eb.** Dossán-Forró községben egy kóbor kutya megmarta **Petrilla Péter** 11 éves földész balkarját. A bonczolásnál megállapították, hogy az eb veszett volt. A szerencsétlen gyermeket felszállították a Pasteur intézetbe.

*** Tolvaj szerelmes pár** **Fánya Róza** bűntársa lett szeretőjének **Oláh János**nak, és segédkezett, hogy az nagybátyja **Széles Gábor** — ki a Berger-féle szeszgyárban kocsis — távollétében annak ládáját feltörje. A ládából aztán kiszedték az összes holmit, amit a benne

lett 20 koronával egyetemben elemeltek. Ez történt szombat este. Azóta elmenekült messzszíre a tolvaj szerelmes pár és együtt kóborol, ki tudja merre... ki tudja hol... A rendőrség pedig intézkedett, hogy a jeles párt kézrekerítse és azzal büntesse, hogy külön-külön helyre helyezze el őket megérdemelt helyükre.

IRODALOM.

Vas Gereben szobra.

A tolnamegyei Fürdő községben vasárnap délután leplezték le nagy ünnepek között a **Vas Gereben** szülőházára helyezett emléktáblát. Az ünnepi beszédet **Rákosi Jenő** író, főrendiházi tag mondotta. Beszélt még kivül **Vértessy József**, **Földes Imre** és **Pekár Gyula**. **Rákosi Jenő** előbb a nép közé ment, ugy mesélte el, hogy ki volt **Vas Gereben** s csak aztán ment az emelvényre elmondani beszédjét. Fél 12 órakor diszebed volt, melyen **Fialth Pál** báró mondotta az első felköszöntőt a királynak.

EGYESÜLETEK.

Meghívó.

A »Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet« választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a folyó évi június hó 24-ik napján d. u. 4 órakor városházban tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagyvárad, 1904. június hó 20. napján.

özv. báró **Gerliczy Félix**né,
elnök.

A biharmegyei és nagyváradi régészeti és történelmi egylet vasárnap délután 5 órakor választmányi gyűlést tartott, a melyen **Bedőthy László** dr főispán elnökle alatt jelen voltak: **Grócz Béla**, dr **Bozóky Alajos**, **Mezey Mihály**, **Novotny Alfonz**, dr **Tóth Szabó Pál** dr választmányi tagok, **Bereczky Géza** pénztáros, **Középegy Gyula** dr, **Thury Kálmán** dr ügyész és **Némethy Gyula** dr titkár.

A gyűlés örömmel vette tudomásul a **Műemlékek Országos Bizottságának** átiratát, melynek értelmében **Sztehl Ottó** építész van kiküldve a fenesi u. n. **Bélaudár** állapotának megvizsgálására, a romok megtámasztása céljából.

Titkár jelenti, hogy az elnökség megbízásából a muzeum épület összes földszinti ablak-rácsait hármaz keresztvasakkal sűrítette meg. A munkát a **Perge és Rozsly** cég 144 koronáért hajtotta végre. A választmány megbizsa a titkárt, hogy a kupola összes ablakait vasrácsozattal látassa el, hogy így a muzeum gyűjteményei lehetőleg megvédelmezve legyenek.

Titkár örömmel jelenti, hogy a legközelebbi közgyűlésen **Hegyesi Márton** a XIX. század történetének alapos ismerője fog felolvasást tartani »Az utolsó lengyel forradalomról.« A közgyűlést jun. 30-ikán d. u. 5 órára tűzi ki a választmány.

Végül a régiségtárőr olvasta föl azok neveit, kik az utolsó választmányi gyűlés óta különféle ajándékokkal gazdagították a muzeumot: **Berger Mór**, **Mayer László** dr, **Fényes Lajos**né, és **Schuller Árpád**. Az egylet rendes tagjai között lépett az utolsó vál. gyűlés óta **Karsch Lollion** dr kanonok.

Igazságszolgáltatás.

Az apagyilkos bűnpöre.

— Esküdtzéki tárgyalás. —

A nagyváradi kir. törvényszék, mint esküdtbíróság ma ült össze tanácskozássra, hogy ítéletet mondjon **Fapp Mihály**, a sarkadi apa-

gyilkos bűnpörében. Erdekes egy kis emberke ez, leszorja az édesapját, hogy megszabadítsa az anyját a házastárs, veszekedős természetű férjétől.

Legyilkolta vérét, minden megbánás és lelki furdalás nélkül. Neki csak egy célja volt; boldoggá tenni az édes anyja életét. S ezért képes volt a legnagyobb bűnre.

A tárgyalást *Millye Gyula* kir. táblabíró 9 órakor nyitotta meg.

A vádat *Baróthy Pál*, a védelmet *Rádl Odón* képviselték. Esküdtek: *Oláh Lajos*, *Petrovay Sándor*, *Kajetan József*, *Zsembinczi János*, *Ujváry Vilmos*, *Daróczy Sándor*, *Arany Sándor*, *Hollzer Rudolf*, *Sz. Kocsis János*, *Felföldi István*, *Czeglédi Jeremiás* és *Hant Frigyes*.

Vádlott nem akar emlékezni semmire s tagadja a terhére rótt cselekményt. Csak azt tudja, hogy dulakodás közben, midőn ő édes anyját védte, egy az apjától kapott ütés következtében elájult.

A tanúk: *ö. v. Papp Andrásné*, *ifj. Papp András* és *Károly* és *Béla* István rendőrfelügyelő azt vallották, hogy az öreg veszekedős természetű ember volt, ki üldözte a családját. A bonczjegyzőkönyv felolvasása után az esküdtekhez intézett kérdések megszövegezése következett.

Délután *Baróthy Pál* királyi ügyész vádbeszédére került a sor, melyben kérte az esküdteket, hogy a vádlottat szándékos emberölés bűntettében mondják ki bűnösnek. Ezután a tárgyalást holnapra halasztották.

A rablóbanda. A mai esküdtszéki tárgyalás anyaga a régi rabló romantikának egy epizódját varázsolja elő.

Ö. v. Butsán Péterné egy világhátamögötti kis faluban kuporgatta össze pénzcsekjét és minthogy jutott egy kis vagyonkát, az a híre járt a faluban, hogy módos asszony. — Így kapott azután kedvet egy 4 tagú társaság arra, hogy mint beáll az éjféli látogatást tesznek a magánosan élő öregasszonynál. Az éjféli látogatók *Ipne József*, *Méhes József*, *Móna Sándor* és *Madár László* annálót kériek a mikor a jószívű öreg asszony szolgált nekik hála fejében reá támadtak, pénzt követelték s midőn az asszony ezt megtenni vonakodott, a haramiák leütötték s minden pénzt elvitték, szerencsére azonban az asszony felgyógyult sebeiből s törvény elé szolgáltatta a kelemetlen éjjeli látogatókat, kiket dr. *Váradi Odón*, dr. *Bárdos Imre*, dr. *Telezky Béla* és *Vágásy Imre* ügyvédek védenek, rablás bűntette miatt ma vonja felelősségre véres tettükért a nagyvárad esküdtbírósa.

TAVIRATOK

A szultán küldöttsége.

Bécs, június 20. (Saját tud. távirata.) Ma érkezett ide a szultán küldöttsége, mely a török szultántól uralkodónknak szánt érdemrendet holnap fogja ünnepélyesen átadni. A küldöttség mellé *Sprecher vezérőrnagy* és *Chraniovitz százados* vannak kirendelve.

Egy bécsi zeneművész szerelmi regénye.

Bécs, június 20. (Saját tud. táv.) Szenzációs szerelmi kaland történt Bécsben, melyről a császárváros irodalmi, művészi és egyéb előkelő köreiben sokat beszélnek. *Schauer Emil*, a hírneves zeneszerző, a bécsi konzervatórium tanára, megszöktette a zeneakadémia egyik ifjú növendékét, aki előkelő szülők gyermeke.

A szöktetés annál nagyobb feltűnést kelt, mert *Schauer Emil* feleséges ember és négy gyermeke van. Hogy merre vették utjukat: nem tudják. Erdekes, hogy *Schauer* nemrég egy könyvet adott ki a családi életéről. E könyvet az osztrák sajtó nagy elismeréssel fogadta s dicső himnuszokat zengett *Schauer* feleségéről, gyermekeiről és családi boldogságáról.

Macedon bizottság alakulása.

Athén, június 20. Ma alakult meg a görög macedon bizottság. Kiáltványában kijelenti a bizottság, hogy a Macedóniában élő görögöknek segítséget fog hozni és hozzátette, hogy ezentul a görögökön elkövetett egy gyilkosság nem marad boszulatlannal.

Szerencsétlen turisták.

Kanderszeg, június 20. A berni egyetem három orvostanhallgatója *Keller*, *Neuenburból*, *Krebs*, *Bernből*, és *Schaussonnet*, *Genfből*, ma reggel vezető nélkül nekiindultak a Goldemborynak. A meredek hófalon lecsuszta. *Keller* és *Krebs* a mély hasadékba estek. *Schaussonnet* hódridra jutott, hol csákányát megerősítette és a kötelet, a melyen *Keller* és *Krebs* lógtak, a körül csavarta. Közben könnyen megsebesült. Nem tudván magán segíteni, lesietett *Kanderstegbe*, honnan délebb 12 vezető és négy teherhordó indult el. A mentőcsapatnak este felé kellett volna a baleset helyére érkezni. A lezuhantak sorsáról még nem tudni bizonyosat.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —

Írta: *A. C. D.* (Angolból.)

Röviden elmondtam kalandjaimat s körülbelül ép akkor végeztem velük, mikor kiértünk Holbornba.

— Szegény öregem! — csóválta a fejét *Stamford*. — S mi a szándéka mostan?

— Egyelőre lakást keresek, — feleltem. — Annak a nagy társadalmi problémának a megoldásán fáradozom, hogy lehet-e kapni olcsó pénzért kényelmes lakást.

— Különös, — jegyezte meg *Stamford*, — hogy ma már ön a második, akitől ezt a furcsa kíváncságot hallok.

— S ki volt az első? — kérdeztem kíváncsian.

— Egy kémikus, aki a kórház laboratóriumában dolgozik. Azon boszankodott ma reggel, hogy nem talál senkit, aki együtt menne vele lakni. — Mert talált ugyan lakást, mely szép is, jó is, kényelmes is, de neki egyedül túlságosan nagy és drága.

— Na ez derék! — kiáltottam föl örövendve. — Ha csak társ kell neki, aki megosztja vele a lakást és a költségeket, — itt vagyok én! Jobb is szeretnék társaságban lakni, mint egyedül.

Stamford kissé furcsán nézett rám s letette a poharat, melyből éppen inni akart.

— Ön nem ismeri *Scherlock Holmest*, — mondta vontatva — különben talán nem igen kínálkoznék, hogy állandóan együtt laknék vele.

— Micsoda? — Talán valami hibája van?

— Oh, azt nem mondhatnám! — Csak furcsa az eszejárása... valósággal lelkesedik egynémely bizarr dolog iránt. De már amennyire ismerem, egyébként igen derék és tisztességes ember.

— Orvos, úgy-e? — kérdeztem.

— Nem... Sőt azt se tudom voltaké-

pen, hogy micsoda. Azt hiszem, alaposan érti az anatómiát, a kémiaiában pedig elsőrangú tekintély. De, amennyire tudom, nem hallgatta rendszeresen a kurzusokat. Kénye-kedve szerint tanulmányozta hol ezt, hol azt s egész csomó hogy is mondjam? ... Olyan szükségtelen ismeret gyűjtött, aminek a gyakorló orvos semmi hasznát sem veszi, de amelylyel ugyancsak a sarokba szoríthatná professzorait.

— Sohasem kérdezte tőle, hogy mi célból tanulja mindezt?

— Nem én; mert *Scherlock Holmes* sem az az ember, akit faggatni lehetne, ámbár tud közlékeny is lenni, ha kedve jön rá.

— Szeretnék találkozni vele, — mondtam *Stamfordnak*. — Ha már rászántam magamat, hogy másodmagammal lakom, szeretnék ilyen csöndes természetű, tudománykezelő emberrel lakni. Még nagyon ideges vagyok, s gyűlölöm a zajt, az izgalmat. Elég részem volt bennük *Afganisztánban*, most nyugalmas életre, pihenésre vágyom... Hogy találkozhatnám az ön barátjával?

— Bizonyosan ott lesz a laboratóriumban, — felelte *Stamford*. — Mert furcsa ember ám nagyon! Néha két-három hétig feléje se néz a laboratóriumnak, máskor meg kora reggeltől késő éjszakáig dolgozik. Most éppen munkás kedvében van... Ha kívánja villás-reggeli után arra hajtunk.

— Minden esetre, — feleltem, s erre mindjárt más egyébről kezdünk beszélgetni.

Villás-reggeli után, miközben *Holdor-néből* a kórház felé kocsikáztunk, *Stamford* még elmondott egyet-mást erről az ismeretlen úrról, akit lakástársamnak akartam választani.

— De engem aztán ne szídjon ám — mondta mentegetőzve, — ha majd nem fér össze velem! Mert én csak futólag ismerem: annyiban, hogy néhányszor találkoztunk a laboratóriumban. Ön kívánja, hogy megismeressem vele: engem tehát ne tegyen felelőssé semmiért.

— Ha nem férük össze, — feleltem könnyedén, — majd szét válunk megint. De nekem úgy rémlik, *Stamford*, — folytattam és merően a szemébe néztem, — hogy önnek van valami oka, amiért már előre is mossa a kezét... Talán szörnyen furcsa annak az úrnak a természete? ...

— Nem könnyű beszélni arról, amivel maga sincs tisztában az ember, — felelte *Stamford* nevetve. — *Holmes* egy kissé nagyon is... hidegvérű s mégis szenvedélyes tudós. Azt hiszem, nyudott lélekkel beadna legjobb barátjának is valami kotyvalékot, — nem gonosz-ságból, nem — hanem azért, hogy megfigyelje a kotyvolék hatását a szervezetre, De viszont meg vagyok győződve, ő maga is ép oly nyugodtan bevonná, csak hogy megfigyelhesse a hatást... Szóval: igazán rajong a pozitív, gyakorlati tudományokért s mindig tapasztalati eredményekre törekszik.

— Ebben igaza van.

— Lehet, de a túlzás itt is veszedelmes... vagy legalább is furcsa. Mikor például a bonczoló-teremben börtöl veri a hullákat, ez mindenesetre kissé... megdöbbentő.

— A hullákat botozza?!

(Folyt. köv.)

Értéktőzsze

Budapest, jún. 20.

Osztrák hitel	— — — — —	685.50
Magyar hitel	— — — — —	749.50
Allmvasut	— — — — —	694.
Rimamurányi	— — — — —	488.
Magyar jelzálog	— — — — —	585.25
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. jún. 20-án.

Magyar aranyáradék 4	— — — — —	1.18
Magyar koronááradék	— — — — —	97.15
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4%	— — — — —	89
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	— — — — —	—

Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98
Italmérési jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavin földtehermentesítési kötvényt	2.08
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcson	1.61
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcson	98.75
Osztrák járadék papirban	98.50
Osztrák járadék papirban	118.50
Osztrák járadék aranyban	99.20
Osztrák korona járadék	1.52
Osztrák államsorsjegyek	16.20
Osztrák magyarban részvény	749.50
Magyar hitelbankrészvény	640.50
Osztrák hitelintézet részvény	633.50
Párisi vista	19.08
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.32
Németbirodalmi márka	239.10
Londoni vista	94.95
20 márkás arany	23.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtt REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-tér, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos
és kárpitos

BUTOROK

modern stílusban, gazdag választékban, gyári árban.

Szolid, szabott árak!

Eladó vagy kiadó.

A Vizvezeték-(Kiskut)-utcán levő 3128. számú vendéglő és kerthelyiséggel bíró ház, — továbbá a Sal Ferencz-utcán levő 811. sz. ház örök áron eladó, vagy a Vizvezeték-utcán 3128. sz. háznál levő vendéglő és kerthelyiség haszondérbe kiadó.

Értekezhetni lehet Sal Ferencz-utca 811. sz. háznál a tulajdonossal.

A vásárló közönség

figyelmébe!

Óriási mennyiségű fehér és színes batistok, delainok, remek grenadinok és az annyira keresett poplinokból nagy raktár van. De különösen valause és túll csipkékben, továbbá minden ruha díszítési dolgokban mindenki által megdicsért s ép összeválogatott raktár van.

Tisztelettel 617

Háasz Manó

kézmű- és divatáruháza

Nagyvárad,

Zöldfa-utca elején.

A „Központi Takarékpénztár” részvénytársaság

Nagyvárad, Olaszi

Színház- és Szilágyi-Dezső-utca sarkán (Adorján Emil ház.)

Törlesztéses

jelzálogkölcsonöket nyújt

10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 és 50 évi visszafizetésre.

A kölcsönöket a legolcsóbb kamattal, mellett folyósítjuk és a legrövidebb idő alatt bonyolítjuk le.

A törlesztéses kölcsönöket záloglevél alapján nyújtjuk, azonban a záloglevelet teljes névértékben számoljuk el, azaz a kölcsön teljes összegben fizettetik ki.

Drága kamatozású kölcsönök helyett olcsóbb kamatozású kölcsönöket bélyeg és illeték mentesen nyújtunk.

Kölcsönöknél hiteles telekkönyvi kivonat, hiteles telekkönyvi birtokiv, esetleg községi becsü bizonyítvány beküldése elegendő.

A „Központi Takarékpénztár” részvénytársaság.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyébhivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Videki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek, számlák, falragaszok,

báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,palaczkfeliratok,
névjegyek,gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

TÖBB IZBEN KITÚNTETETT
kizárólagosan I-ső rendű bácskai kenderből készült
Gazdasági kötél-gyártmányaimat

tetemesen **leszállított árban** számítom.

Ugyszintén **legjutányosabban** nálam szerezhetők be:

új zsák és vízhatlan ponyvák
kölcsonre és eladásra.

Ponyva vásznak, dohány- és zsák-zsineg, **kévekötelek**, valamint a gazdasághoz szükséges összes műszaki cikkek.

Telefon
299. sz.

J. WEISZ MÓR Nagyváradon, Kossuth Lajos-u.
Andrényi-palota.

Szabott, olcsó ár!

Szolid és pontos kiszolgálás!

Új üzlet!

Van szerencsém a t. közönség b. tudomására adni, hogy helyben Zöldfa-utcán, Heiman Lipót és Társa céggel szemben a mai kor igényeinek teljesen megfelelő **rőfös és divat-áru üzletet nyitottam** s mint fiatal kezdő kereskedő, ki 12 év óta helybeli legelőkelőbb üzletekben elsajátítottam a t. hölgyközönség jó ízléseit, be akarom bizonyítani, hogy

Új üzlet!

Zöldfa-utcán csak **Kertész Sándornál**

746

rendkívül kedvező alkalmat felhasználni, mert ily szép és olcsó **soha nem volt** és nem is lesz. Például:

Legjobb mosó kartonok — — — — 12 kr. 140 cm. sz. koromfekete Lüsztér — — 98 kr. 120 cm. sz. Tennis Lüsztér minden szín — 58 kr.
Legfinomabb selyem batizst — — — — 25 > 140 > > mintás legf. kelme 89 > 95 > > Legfinomabb francia Delén 48 >
Pongais francia batizst, arabesk mintákkal 38 > 120 > > Sottis leguja bb — — — — 89 > Fekete selyem napernyők 98 kr., legfin. 1 frt. 35 >

Rabkötött férfi és női harisnyák, zsebkendők, fejkendők, rendkívül olcsók, ágy garnitúrák, függönyök, paplanok és más százféle cikkek leirhatatlan olcsók, **de csak**

Kertész Sándor

új rőfös- és divatáruházában,
Zöldfa-u. (Heiman-céggel szemben).

Új üzlet!

Szabott, olcsó ár!

Uj!

Szenzáció!

Uj!

KARDOS LIPÓT

szerencsebazárja Nagyvárad, Szt.-László-tér 1. sz.

T. helybeli és fürdő közönség figyelmébe!

Van szerencsém a t. fürdő közönség szíves tudomására hozni, **Nagyváradon Szt. László-téren** egy a mai kor igényeinek megfelelő

Szerencse Bazárt

rendeztem be, hol óriási raktárt tartok: **játék-, diszmu-, ajándék-tárgyak**, mindenféle szobadiszek-, női- és férfi **fehérneműek**, **újszülött gyermekeknek kelengyék**, nyakkendők, sétatökök, nap- és esőernyők, férfi torna övek és ingek, úszónadrágok, torna és komót cipők, női és férfi harisnyák, továbbá férfi és gyermek sapkák, fürdő kalapok, nagy raktár Solingeni zsebkések. Tajték áruk, szivar és pénztárcák nagy választéka, férfi szalmakalapok, mosó kötének, disz és fekete női kötének, utazó táskák, gummi különlegességek, pipere cikkek. És baba javítást elvállalok.

A midőn a legfigyelmesebb kiszolgálásról, szolid olcsó árakról előre is biztosítom, becses látogatását kérve vagyok

kiváló tisztelettel

Kardos Lipót, szerencse bazárja
Szent.-László-tér, (Kiss Károly mellett.)

Gyermekek fekvő- és ülőkocsik. Utazó kosarak és láda kofferek.